

Előfizetési díj.

Videkre pítan vagy helyben házhoz hordva

Egész re	16 frt.
Félévre	8 frt.
Negyedre	4 frt.
Egy hó helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepek követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főter 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

AZ ÉRTÉKESBB CIKKEK DIAZTATNAK.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatször hasábozott sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppeli, Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wallzeile 36.). Haasensteinn et Voigler (Wallzeile 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest Haasensteinn és Voigler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wallzeile 18. és Budapest szervitátor 5. sz.

Nyitási cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

ELFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

hatodik évfolyama negyedik évnegyedére

és a „SPORT” című szaklap első évi folyamára.

A „KELET” és a „SPORT” előfizetési ára együtt:

Egész évre 16 frt. Félévre 8 frt. Negyed-évre 4 frt. Egy hóra 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 7 krajczár.

A „SPORT” előfizetési ára külön:

Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Évnegyedre 1 frt. Egyes szám ára 10 kr.

A megrendelések legcélszerűbben postai utalvánnyal a „Kelet”-re Stein János könyvkereskedéséhez, a „Sport”-ra Békésy Károlyhoz (Főter 4. sz.) küldendők.

Nyolczegyszerre beküldött előfizetés után tisztelt példánnyal szolgálunk.

A conservativismus érdekében.

(L—t.) Ha valaki meg akarná becsülni azt az oppositót, melyet az „Ébredés” rövid etpályája alatt a fennálló alkotmányi rend és pártkormány ellen kifejtene jónak kott: valóban zavarba jöne s az infinitesimalis számvetés segítségével kellené folyamonia, hogy, concret nagyságokban fejezhessék ki azokat a végtelenül elmosódó kiesyes pepecskéket, melyekben a nevezett fő magának, minden esthajnalon való éredezésében tetszelgett.

Vártuk, hogy elvi dissziókat fogunk amaz újságba olvashatni, hogy aprójjára szétszedi a liberalismus fogalmait s meg fogja magyarázni nekünk s a tétura került Magyarországnak, hogy mily messze fekszik az igazságtól mindaz, a ki szabad-elnéinek neve magát s viszont, hogy napnál világosabban elénkbe fog helyezni az a sok áls, mely az állami életben, ezernyi ezer zövevényű viszonylataiban, a conservatív falmak és intézmények nyomán szükségöpen következik, hogy mind-

nyáján tejben-mézben fűródhetünk, szinte minden fáradság nélkül, mihelyt a monoklipárt kerekedik uralomra.

S különösen vártuk, hogy közlik velünk azokat, az eddig mely homályban lappangott, titkokat, melyek a közigazgatási tisztviselőknek — az önkormányzat nagyobb dícsőségére való kinevezésén, meg a magyar nemzeti honvédség eltörlesztén kívül és felül a mi conservatívaink államtani nézeteit jellemzik; hogy megtudhassuk mi, szegény földi halandók is, hogy mit és főként miként akarnak a conservatívok államtanmányaikból conserválni, vagy talán egész radicalismussal reformálni, hogy így rábukkanbassunk mi is valahogyan ama sphinx mélységű program jelentésére, melyet az „Ébredés” előfizetési felhívásában s az alapítók nyilatkozatában e rendkívül tartalmas két szóban fejezett, az új párt jellemzésére, ki: *actio, reactio!*

S mindez, úgy hisszük, jogos-várakozás helyett, melyre, ha öntudatos párttal van dolgunk, méltán számíthatunk volna, kaptunk egy csomó furcations piszkálódást, egy csomó gyerekes kapezálkodást, szűnyög csipkedést, csütörtököt mondó viccelődést, melyeknek conclusuma az, hogy Széll Kálmán egy nagy szám, Tisza Kálmán pedig, a mellett, hogy hitehagyó, még annak a német példaszónak is találó illusztrációja, mely szerint: Gegen die Dummheit kämpfen selbst Götter umsonst.

Ime, a bölcsesség sommája, melyet az „Ébredés”-ből idáig tanulhatunk, ime a regeneratio irányja, melynek Kánaánjába Asbóth János ur lapja bennünket elvezetni kész és képes.

És vártuk még az „Ébredés”-től mi, mint specialistar az erdélyi részek érdeke-kapcsolatainak részesei; mi, a kik szintén hallattuk nem egyszer gyöngye szavunkat a specialis erdélyrészi érdekek javára, vártuk az „Ébredés”-től, hogy, miután magát alapításakor, majdnem kizárólag, de bizonyonyal kiválólag az „erdélyi érdekek” közölkésként árulta: minden lépten-nyomon egy-egy különösen „erdélyi” bajt, baklövét, visszaélést, kormányilag végzendőt derítend föl s kimutatván az elodázhatalan szükségét, mely érdekeink kielégítésében rejlik, erélyes szóval fogja követelni

helyben, vagy a társadalmi érintkezésben alkal-mam volt megismerni, vagy fölfedezni, jakarok az olvasóknak bemutatni.

Sok ember szereti a kutyákat s azt hiszem, hogy rajtam kívül is sokan tudnák magukat egy megkedvelt kutya végett költséges pór indítására elhatározni (egy németországi szállodás ideiglenesen nála hagyott neufundländer kutyáját azon ürügy alatt, hogy az meghalt volna, el akará tölem idegeníteni.)

E hűségű állatok iránti előszeretettünket szemelték ki leleményes párisi munkakerülők rendes jövedelmi forrás kiaknázására.

Ily nagy városban naponként előadja magát az, hogy becsesebb kutyák eltévednek s haza nem találhatnak többé, tulajdonsaikat azután vagy annonce hirdetések által, vagy falragaszokon jutalmat ígérnek a találónak s ily költséges úton többnyire birtokába jönnek ismét az elvesztett állatoknak.

Az imént érintett munkakerülők összeálltak s egy bureau-félt nyitottak eltévedt kutyák megkerítésére.

A ki kutyát veszített, ide jött ezt jelenteni s hasonlólag az, ki olyanokat talált.

Eddig semmi különös nem volna a dol-goban.

A kutyakerítő iroda közelében járkáló rendőrök egyikének két dolog tűnt föl: először az, hogy a kutyakerítő uraknak pazar életmódjuk, equipage tartása és többféle előkelő kedvtelések semmikép sem illenek össze a különben igen dícséretes kutyafogdosási foglalkozással, másodsor pedig az, hogy nagyrészt ugyanazok az egyének voltak oly szerencsések, mindegyik naponként 5—10 külön szépségű kutyát találni.

Figyelemmel kísérte tehát a jó madarak ületét s utóvégre is azon meggyőződésre jutott, hogy ezek az állítólagos becsületes találók csupán segédei ez ületbandának, a kutyákat tartó publicum megcsalására, vagy helyesebben mondva meglopására.

védeztének, az állítólag teljesen háttérbe szorított „Erdély”-nek, javát, segélyeztetését, felvirágoztatását.

És kaptunk e helyett egy fölfújt hólyagot, melynek csak terjedelme nagyobb könnyűségénél; teljes tájékoztatlanságot az erdélyrészi viszonyok között; a szerkesztőség inportált tagjainak az erdélyrészi kérdések terén való lánczolatossáklövéseit; kaczerködést a nemzetiségi tuláokkal, szász privilegizálással és román rajongókkal (a schmitzerek utólagos helyrehozási kísérleteivel); kigunyolását nem egy nemzeti aspiracionak s tulfeől tulhajtott hízalgést ugyane kérdések ügyében — szóval indoklatlan önteltséget, mely de haut en bas a világpolitikát akarja intézni, pedig az erdélyi részek politikájának Izraelében is teljesen járatlan.

De ne legyünk igaztalanok, kaptunk még egyebet is: következetes törekvést a törvényesen fennálló kormány tekintélyének csorbítására és az országgyűlésileg megszavazott adók pontos befizetése ellen folytatott szakadailan bujtogatást.

Mi elvi meggyőződésből vagyunk liberalisok, de azért nem vagyunk olyan vakok, hogy be ne látnók a conservativismusnak azt a viszonyitva kisebb, de mégis meglevő előnyét, melylyel a már kivított eredmények consolidációjára törekedvén, kevesebb alkalmat enged felyülkerekedni a társadalmi rend felbomlására. Mi nem félünk a szabadság munkáitól, melyek új formákat idézve elő, a régi formáknak néha erőszakkal való lerázása által egy-egy szakadást, törést is vonhatnak maguk után, de a gyógy-balzsamot is magukban hordják; de félünk attól a lelketlen politikától, mely a tömeg félszégeinek és baliteleteinek hizelegén, a hanyatthomlok ujtás elveszett sietségében akkora szakadásokat idézhet elő, a melyekbe maga az állami lét is beleveszhet.

És már most kérdem: e két áramlat közül vajjon melyikhez áll közelebb az az irányzat, a mely a megszilárdult állami lét leggyökeresebb két alapfogalma ellen bujtogat folytonosan, mely a nemzetet, a tömeg szájaizére beszélvén, az alkotmányos kormány, meg az országgyűlésileg hozott törvények iránti tiszteletlenségre csalogatja és így — mondjuk ki

Jelentésére a rendőrbiztos még néhány egyenruhátlan rendőrt adott melléje azzal a rendelettel, hogy a „becsületes találókat” kövessék s esetleg tetten kapják. A rendőri intézkedés eredménye rendkívül kedvező volt, mind a hét amicét tetten csípték.

Kisült tehát, miszerint az üzlet saját emberei befutkosták Páris utcáit, különféle helységeit, sőt magánlakásokba is tolakodtak s ha egy értékesebb kutya kezükbe esett, azt ellophták, elvitték a bureauba s ott a tulajdonos sokszor örömmel fizette meg a becsületes találónak (ki az üzletgazdát állítása szerint mindég egy szegény özvegy volt) a 20—50, sőt 100 francnyi jutalmat s azonkívül még az irodai költségeket.

Az iroda helyiségében egy könyv találta tott, melyben az üzleti mozzanatok pontosan föl voltak jegyezve, a legmagasabb napi jövedelem 2040 francot, azaz két ezer negyven francot mutat 43 kutyáért, átlag pedig naponként 600 francot csikartak ki a közönségtől.

Érdekes lesz még befejezésül azt megemlítenem, miszerint az egész kutyafogdosó banda többnyire elegáns lumpokból állott, kik furfangos tolvajlétsái zsíros jövedelmét Páris ledér helyiségeiben éjjelenként eldorbézolták.

A német-francia háború alatt Bécsben a családok egész serege lepte el, kik porosz fogsgból menekült francziáknak adták ki magukat, s mint ilyenek, igyekeztek a könnyen hívó könyörületet embereket kizsákmányolni; ez oly általános volt, hogy mindazon családok kik csak egy pár francia szót tudtak gagyogni, ez új üzletágra adták magukat, mely bizonyára igen jól jövedelmezett.

A múlt héten Párisnak egyik félreeső részében speciál az ugynevezett nyárspolgárság negyedébe sétálva, menetközben egyik café-restaurantha pillantottam s itt egy ember fezzel fejénem magára figyelmemet,

tisztán — a demagogiával fogva kezét, a társadalmi rendnek határozott ellenesekint mutatja (akár rozakaratból, akár boldogtalanságból — mindegy!) magát be.

Az „Ébredés”-nek eddig megjelent 24 száma közt talán nincs egy, a melyben durból, vagy moll-ból, nyiltabban vagy leplezetten ne vétett volna a conservativismus fő jellemvonásai ellen s ne lett volna olyan eszélytelen, hogy a mikor a most uralkodó párt-kormány ellen akar sikra lépni, ne magát a kormányt, mint ilyent, támadta volna meg s tőle telhető igyekezettel ne akarta volna még azt a kis törvénytisztelést is kölöni a nemzet kebléből, a mely benne, fájdalom, ugy is elég csekély mértékben él — s ha az „Ébredés” e törekvésében sikerre nem számíthat — valóban nem az ő érdeme.

Összintén szólva, ha a demagogia meg a conservativismus közül kell választanunk, mi, részünkről, ez utóbbit választjuk, de épen mert meggyőződésünk szerint szabad-elnévek vagyunk, nem tehetjük, hogy rá ne mutassunk a conservativismus ez új iskolájára, mely (ha mindjárt öntudatlanul is) a demagogiával fogott kezét.

Hiszen talán nem feleltük még el azokat az időket, amidőn a mostani conservatívok uralma alatt éltünk. Ugyan mit mondott volna a helytartó-tanács akkori enőke (Senyey báró megmondhatja, ki volt az?) ha Asbóth János ur akkor egy ily hangu „Ébredést” szerkesztett volna — ha egyáltalán szabad lett volna szerkesztenie. S hát az adót, hogyan szedték föl akkor — bizonyosan minden adófizetőt, ki nem is az országgyűlés által megszavazott tartozását le nem törlesztette, mindannyia mézes-kalácsal csalogatták.

S vajjon azok, kik az annyira kigunyolt liberalis kormányforma védpaizsa alatt most kigyót-bekát kiáltanak a törvényes kormányra s az adó-fizetést mint igazságtalanságot tüntetik föl; kik az adó-kényszer fölhajtását annyira perhorrescálják: nem fognak-e a legelelősebb represszáliákkal lesujtani azokat, kik ily demagogicus tendenciákat akarnának a nemzet között terjeszteni?

Mi államunknak liberalis irányban való fejlődését óhajtjuk, de minden esetre szeretnők, ha magok a conservatívok egy

kissé jobban conserválnák az állami lét és társadalmi rend alapfogalmait s mindek előtt a törvény-tiszteletet.

Vagy talán az elv az, hogy minden ut Rómába vezet s a cél szentesíti az eszközöket?

— A képviselőház pénzügyi bizottságának októ 26-iki ülésében folytatott a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi tárcza költségvetésének tárgyalása.

Az állami lótenyész-intézeteknél Zsedényi elnök kérdi, elég tétett-e a ház azon határozatának, mely a fokozatos fejlődéssel egyidejűleg ez intézetnél leszállításokat is tesz a miniszter kötelességévé. — Wahrenmann előadók kiemeli, hogy részben elég tétett-e határozatnak, a mennyiben az ide előirányzatban 28.000 frt a leszállítás.

Pelszky megjegyzi, hogy a lókvitel hazánkban — különösen a tenyész anyag kivitele oly nagy, hogy nem áll arányban a létező materaleval. Ha Nyugat irányában — a fennálló szerződések miatt — nem lehet most ezen segíteni, mindenesetre lehetne Kelet felé a nagymérvű kivitel megakadályozni. Kéri a minisztertől, nem teend-e tekintetben intézkedéseket, s a bizottság által felhívandóknak véli a minisztert, hogy a kereskedelmi szerződések megkötésénél e kérdést is figyelembe vegye.

Kozma min. tanácsos előadja, hogy a lókvitel fokozatosan emelkedik ugyan, de a fennálló keres. szerződések nem engedik annak akadályozását. S mai gazdasági viszonyaink közt nem is lett volna célszerű annak korlátokat szabni. Ez esetben a közönség felhagyott volna a tenyészítéssel, s évek mulva épen a hadsereg s honvédség adta volna meg ennek árát.

Somssich bangsulozza, hogy e téren sem kell mindent az államnak tenni, hanem a társadalomnak és egyének közre kell az üdvös célra működnie. Ma is azt mondja, mint tavaly, hogy a ménék tenyészését az államnak csak az igazi fajloklásra kell redukálni, a többi pedig magánosok kezelésébe átadni.

Az állami lótenyész-intézetnél a bizottság megújítja azon határozatát, hogy a miniszterium oda működők, hogy a tenyészintézeteknél már a jövő évben megta- karítások éressenek el. Ezután megszavaztat-

denét elvesztette, de ő azért nem csügged el, ő ügyes ember s meg fogja tudni keresni azt, mire szüksége van . . . csakhogy addig meg egy kicsikét körülnézhet valami után, nagy szükségé volna egy kis támogatásra . . .

A derék spieszburgereknél pedig ez a kis à propos nyílt szívre s nyílt tárczára talált, olyan tudattal, mintha valami dicsegetést cselekszünk, kaparaszta zsebeikben, hol 10 soust, hol egy vagy két franc darabot hősünk elé rakva.

A könyörödomány, vagy jobban mondva a kicsikart összeg körülbelül 40 francot tehetett ki.

A felebaráti könyörület ilyképeni tanúsítása után egy egész harcz fejlődött ki a derék spieszburgerek között, ugyanis többen elakarták magukkal vinni ebédre, had járják az ő felesége, leányai is ezeket a borzasztóságokat, melyeket ő úgysem volna képes oly híven otthon elmondani, mint a hogy a „szerencsétlen menekülttől” hallotta.

Utóvégre is egyik magával ragadta az embert, a többieket holnapra meg holnaputánra vigasztalva . . . mintha csak látnánk azokat a könyhullatásokat a lágyvívü Madame s leányai részéről a rettenetességek hallatára, melyekkel a szerencsétlen menekült őket traktálta, magát pedig viszonzásul az elsőbe halmazott spieszburgeri bufft javával traktálva.

Meg vagyok győződve, hogy Párisban jelenleg legalább is egy pár tucatz-gazember csalja így a világot, kik Törökországot vagy Szerbiát valószínűleg nem is látták, annyival kevésbbé pedig „szerencsétlen menekültek.”

Még egy másik példányt e genre-ből. Vicomte Zorelli, Párisnak e legújabb téneménnyé, hasonlólag a meteorhoz, nagy fény-nyel, zajjal jelent meg, hogy rövid kápráz-

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Páris különfélek.

Ráris, okt. 22-én.

Istenem, mily fenséges egy kép! így kiáltottam föl nem egyszer, midőn a hajföldézelről, vagy patról, ahol büvös világítás mellett, elmerengtem aelöttem elterülő tenger nagyszorú látványába, melyben az ég milliárd csillagai fűrésztöttek supraikat . . . de mindannyiszor magam elé fosm azt a rettenetességet, azokat a szörnyeket, melyeket e varázsképmagában rejt.

Ez elragadó képbe lehet hasonlítani a csillámzó világosi életet is, az emberek közönségesen bámlják a megragadó látványt s csak kevésnek in alkalma elég ember-svilágismerete, vagy passiója a mélységben kutatni s megismerni azt az undorítót, mit ez magában rejt.

Az elvetédedett gonosztságtól, a tapasztalatlan könnyelműség megzámolatlan mennyiségben soraként itt a figyelmes szemlélő elé a nagy társadalmi élet salakos kinövésének képei, melyeknek egyes cselékvényeizhez a nyomor, a kéjhábaszat, fásult kedély s az összes emberi szeredélyek szolgáltatják a színezetet s melye a piszkos souterrain bujhe-lyektől a pazar palotákig mindenütt szokták magukat lejátszani.

A fenyítőörvényszékek tárgyalásai szokták időnkint titiszorú sphaerájukból előrántani azokat a myerieuse nagyvárosi existenciákat, melyeknek tőről az embernek néha még sejtelme sem lett.

A következő sorokban egy-két ilyen existenciát, melyek legközelebb vagy a fentebbi

tak: a központi kiadások, a ménesbirtok-gazdaságoknál 16,000 frt. A méneseknél 8000 frt töröltetett. A ménestelepek szükséglete vita nélkül megszavaztatik. A loversenyekre fölvetett összeget a bizottság Zichy N. gr. pártól felszólalása után változatlanul fogadja el, valamint a lótenyésztési jutalmakra, a ménesbirtok-gazdaságok bevételéből Wármann indítványára 150,000 frt töröltetett. Távirda. Kiadás 1,954,610, bevétel 1,610,400 frt megszavaztatott.

A vesztésgintézeteknél, melyek 53,700 frt, a marhavész elfojtására előirányzott 39,000 frt, a budapesti állatorvosi tanintézet költsége, a bányakapitányságok, a földtani intézet, a statisztikai hivatal költségei megszavaztattak az előirányzat szerint.

A képviselőház jogügyi bizottsága okt. 26-iki ülésében a büntető törvényjavaslat részletes tárgyalását folytatván, visszatért a 42-ik §-ra, mely Szilágyi Dezső indítványára oda módosított, hogy a fogházra ítélt egyéneket javító-házba a felügyelő bizottság ajánlatára az igazság-ügyminiszter szállíthassa át.

A 44—47. §§-ok (a közvetítő intézetbe való áttételről szólók) változatlanul hagyattak. A 48. § a feltételeken szabadon bocsátásról szól, s hosszabb vitát idézett elő, míg végre az elnök oly értelemben mondja ki a határozatot, hogy ha az illető kérelmezi, feltételeken szabad lábra helyezhető, ez azonban csak akkor történik, hogy ha a fegyencc büntetése idejének legalább kétharmadát kitöltötte, az életfogytiglan tartó szabadság-büntetésre ítélt egyén pedig már 15 évet fogságban töltött, s végül, hogy a feltételes szabadon bocsátás a felügyelő bizottság ajánlata alapján rendelhető el. A 49. § szerint a külföldiekre nézve ki van zárva a feltételes szabadlábra helyezés. Szilágyi D. e. § kihagyását, Csémeghy megtartását kívánja. Kisebb vita után a szakasz elfogadtatik s elvileg kimondja a bizottság azt, hogy a visszaeső némely bűnsejteken, melyek később fognak megállapítani, feltételeken szabadon nem bocsátható. — Az 50. § a felhozott ellenzés dacára megmarad, az 51. § elfogadtatik Pauler előadó azon javaslatának hozzáadásával, hogy ha a szabadonbocsátás valakitől visszavonatik, ennek letartóztatási ideje beszámítandó még hátralevő büntetésébe. — Hasonlókép elfogadtatik az 52. § is azon módosítással, hogy a jelen törvényben tervezett intézetek szervezése is a már megállapított feltételek mellett a feltételes szabadon bocsátás lehető legyen. Ezzel az ülés véget ért.

— Osztrák miniszter-tanács volt 25-én, melyben az Auersperg-cabinet valamennyi tagja résztvett. A miniszter-tanács megállapította az alkotmány-párt 115 tagja által aláírt interpellációra adandó feleletet a keleti kérdésben.

tatás után annyival áthathatatlanabb sütségre burkolja magát.

Augusztus utolsó napjaiban szerencsétlen Párist e csillag föltűnésével. Az elisei-mezőkön mindenki bámulta a vicomte pompás fogatait, a színházakban az első páholyokat bérelte, a pazar laktermében fényes soiréákat rendezett, a Skating Ringen s egyéb szórakozó vagy mulató helyeken mindenki figyelmét magára vonta nábobí füllépésével.

Az egész világ csoda-dolgokat beszélt a nábob gazdagságáról, ki a pénzt úgy teli marékál szórja.

Ez így ment egészen az utolsó hétig.

A vicomte egyszerre csak eltűnt, hogy eltűnése sok embernek fölfajtást okozott, arról beszélhetnének egy igen szép históriát azok a különféle kereskedők, iparosok s üzletemberek, kiknek a vicomte-tal már hetek óta sürgős dolgok lett volna, de kiknek ő soha sem volt otthon s kik könnyűhívóságuknak általa esz-közlött kizsákmányoltatását csak most látják be, mikor már késő.

Mily szemtelen s vakmerő módon realizálta néhány heti uri passióit ez az iparlovag, az esodálkozást gerjeszt, valamint az is, hogy léteznek e városban, hol használt esetek annyiszor ismétlik magukat, míg lesznek emberek, kik ily csalóknak áldozatul tudnak esni.

Valódi nevét, állását nem lehetett még megtudni.

Mikor S. herczegnek — ki Olaszországban lakik — palotáját kibérelte egy évre, talán egy árva sous sem verte zsebeit; a ház-felügyelőnek kijelenté, hogy évnegyedenként utólagosan kíván fizetni, ez beleegyezett a föltételbe, mert az állítólagos vicomte mondta, hogy bekölthetőségével egyidejűleg 100,000 értéknyi holmit hoz magával.

Most bejárt sorra Páris legnagyobb szerű s legfényesebb raktárait, gyárait s mindenütt nagy-mennyiségű bevásárlásokat eszközölt; azonkívül

— Nemzeti kölcsön. A „Bécsi híradó” írja: Az államadósságokat ellenőrző bizottság a birodalmi tanács elé (terjesztett) ez évi jelentése a következőket tartalmazza: Nemzeti kölcsön: (1854.) csalákozva a negyedik évi jelentésben tartalmazott és az V. évi jelentésben ismételt előadashoz a nemzeti kölcsön végelszámolását illetőleg, az ellenőrző bizottság a következőket jelenti:

A pénzügyminiszter ur szószerint ezt közli:

1. a magyar királyi pénzügyminiszterium Magyarország minden közvetlen, vagy közvetett részvételű kereken visszatartja a nemzeti kölcsön alapján emelt igényekre nézve, valamint azok könyvelését is, a közös központi aktívák terhére, megtagadja;

2. az álláspontok ily összeütközése mellett, az osztrák cs. k. pénzügyminiszter legjobbnak tartá, a magyar miniszter jegyzékét válasz nélkül hagyni és a vitás kérdés, végeldöntését azon időre halasztani mikor a közös aktívák felosztására nézve fog végelintézés történni.

Itt tehát hasonló confictus lapang, mint a 80 millió adósságra nézve, habár kisebb összegekről van szó.

Magyarországgal szemben megint egy utólagos igény emeltetik, mely az 1867. XII. t. czikkbe ütközik. Idejekorán akartuk a magyar lapokat és törvényhozást e körülményekre figyelmeztetni. Itt nem az összeg, hanem az elvöl van szó. Ha e kérdésben enged Magyarország: akkor oly praecedens alkot, melylyel az államadósságot illető 1867-iki egyezményt romba lehet dönteni.

A háború.

A helyzet.

Az orosz kormány mervád köreiben a félhivatalos „P. C.” távirati értesülése szerint föltötte komolyan tartják a politikai helyzetet. Az orosz trónörökös Bécsbe, Berlinbe és Londonba való utazásáról elérjett hírek, ugyanez szerint, nem találnak megerősítést. Sőt az angol-orosz alkudozásokat sem valami nagyon siettetik, minthogy Loftus lord egész oct. 23-ig halasztotta elutazását Livádiába. Mint okt. 23-káról a „Pol. Corr.”-nak Párisból írják, a nagyhatalmak közvetítési actiója néhány nap óta nemcsak szünetel, hanem lejjátalan megszűnt. A cabinetek közt semmiféle közös alkudozások nem folynak. Tettek ugyan gyöngye kísérletet arra, hogy az orosz és török öhajókat kiegyenlítsék, de sikertelenül. Az semizag, hogy Anglia és Oroszország közvetlenül kiakarnak egymással egyezni. Loftus lord csak azért megy Livádiába, hogy fontos események felmerülése esetén mindenkor közvetlenül érintkezhesék Gorcsakoff herczeggel. „A tényállás tehát — írja a félhivatalos levelező — abban foglalható össze, hogy Oroszország és a porta jelenleg egyedül és közvetlenül nélkül vannak tette-átte egymásra hagyva. A világ békéje tehát ezen közvetlen szemben állástól, s a szultán és Ignatieff tők legközelebbi találkozásától függ. A béke még fenntartható, ha Törökör-

vett lovakat, kocsikat, drága festményeket, ezüst, arany ékszerárakat stb.

A bevásárlásoknál úgy járt el, hogy kiszemelve a tárgyakat s megkérdezve azok árát, az illető üzletembernek átadta névjegyet s adressét. Ezek a bevásárolt tárgyakat, cikkeket pontosan elszállították a fényes palotába, de midőn egyuttal a számlát átnyújtották, a vicomte épen egy véletlen pénzszavában volt s a fizetésre egy rövid határnapot mondott. A hitelezők egy kicsit körülnézve magukat, miután látták a pazarral fölszerelt lakrészeket stb. örömmest beleegyeztek s még örültek a jó üzletnek, melyet e genereux vicomte tal kötöttek, ki alkudni nem szokott.

A kicsikart drága árucikkeket azután értékesítette, részben elzalogosította, részben eladta, részben pedig használta. Ez képezte tehát a forrást a nábobí föllépésére.

A rövid terminus elérkezett.

A hitelezők a kapú csengetyűjét egymás kezébe adták, de bár jöttek volna napoként tiszszor is, mindig csak azt a feleletet kapták: „a vicomte nincs itthon.”

„A korsó addig jár a kutra, míg végre eltörik.” A vicomte ezt igen jól tudhatta, mert élve azon gyanuperral, hogy a sereg hitelező utóvégre is meg fogja unni ez örökös szaladgálást s hihetőleg nem folytatvatván az eddigi módszert a nábobí föllépésre szükséges pénz előteremtésére, jónak látta a kapufélfőtől buszt véve, néhány heti tündöklő szinteréről lépni s hasonlóan a meteorhoz örökre eltűnni.

Valóban, az ember nem tudja, min csudálkozzák inkább, azon-e, hogy egy iparlovag, kit itt soha sem láttak, nem ismertek, talán fillér nélkül 600,000 francnyi hitelt képes magának szerezni, illetőleg annyi összeg erejéig az üzletvilágot megcsalni, vagy pedig azona a könnyelműség, melylyel e nagyszabású csalóknak áldozatul estek.

Gondolható, miszerint e meteor, valamint föllépésével, úgy eltűnéssel is nagy sensációt

szág enged Oroszország minden követelésének.” Erre, azt hisszük, a porta a háboru után is ráér.

Párisban azt hiszik, hogy a porta megtesz minden képzeltető engedményt: enged a fegyverszünet kérdésében; elfogadja az európai értekezlet tervét, még ha őt kizárják is belőle, ha csak az értekezlet Konstantinápolyban tartatik; talán azt is megteszi, hogy nemzetközi jegyzőkönyvben kötelezi magát az ígért reformok valószínűsítésére. — De ha Oroszország — mondja levelező — ragaszkodik azon követeléshez, hogy a reformok biztosítékul az occupatíószolgálat, egy a porta a kívánságnak s az orosz occupatíónak fegyveres erővel fog ellenállani. A mint az oroszok Bulgáriába be-rontanak, az angol hajóhad a Bosporust, a Dardanellákat és talán Port Saidot Egyiptomban a Suez-csatorna bejáratánál meg-szállja.

Párisban biztosan azt hiszik, hogy Angliának ez határozott szándéka; bele fog nyugodni mindenbe, de azt semmikép sem engedni meg, hogy Konstantinápoly orosz kézbejusson. „Azon politikai körökben”, írja levelező, „melyek ismerik a tényállást, az oroszok előnyomulását a Duna felé kikerülhetetlennek és közvetlenül küszöbön állónak tekintik, mire Anglia Konstantinápoly megszállásával fog fel-elni. Hogy ennek befolyása Ausztriát és Oroszországot is be fogja a helyzetbe bonyolítani, azt itt alig tartják kikerülhetőnek. E szerint négy hatalom vonatnék be a keleti kérdésbe; csak Német- és Franciaország fog egyik a másik- kal szemben télen maradni. E tényállásban il-letékes politikai körök meggyőződése szerint nem marad más hátra, mint az, hogy Franciaország teljesen távol maradjon a keleti kérdéstől, mindennemű kötelezettség elől kitérjen, önmagába vonuljon vissza segyes-egyedül a saját biztonságá föltétl örökjék.”

E félhivatalos nyilatkozat szerint Franciaország és Németország féltékenyen fognak farkasszemet nézni egymással, a többi hatalmak pedig tényleg részt vesznek a nagy tragédiában. E szerint az általános európai bonyodalom kikerülhetetlen s azon körülmény, hogy Olaszország is résztveend benne, arra mutat, hogy a pétervári és bécsikormányok ezutal alig fognak karöltve haladni, mert különben semmi szükség sem lenne az olaszok közreműködésére.

A törökök készülődése.

A török kormány óriási készületeket tesz; mint Ruscukból oct. 20-ról írják, a Dunavilajet minden polgári és katonai hatóságának idejét kizárólag a hadikészületek veszik igénybe. Riza pasa Török-Armenia haderejének szervezője oda helyeztetett át.

E rendszabállyal összefügg az egész mohamedán férfi lakosság zászló alá hívása; a fiatalabb emberek a nizamok közé, az idősbe- k a redifek közé, a 40—60 éves emberek a népfelkésbe osztatnak be. Ritát pasa az új kormányzó egy hó alatt 45,000 embert akar anad-ügyminiszter rendelkezésére bocsátani. A der- visek hazafias tevékenysége nagymértékben elő-

keltett, annyival inkább, mert alig van valaki, ki ne ismerné őt.

A tárgy rokonságánál fogva egy pár szóval megemlékezem a hies gyémánt herczeg természetes fiáról is, ki gróf Fleury név alatt élt itten.

Mindenki tudni fogja, kit neveztek el gyémántherczegnek t. i. néhai Károly breun- schweigi fejedelmet, ki rokonai iránti gyűlölet- ből több mint 40 milliónyi vagyonát Genf vá- rosának hagyta.

A végrendelet annak idején meglepte az egész világot, de különösen a vele viszályban élt rokonait, mindenek fölött azonban természet- es fiát.

Az utóbbi a gyémántherczeggel a legjobb viszonyban élt s a herczeg gazdagon támogatta úgy, hogy a gróf a párisi előkelő fiatalok között a legpazarabb életmódot folytatta. A gróf jól ismerte természetes atyja gyűlöletét család- ja irányában s mit sem tartott természetesebb- nek, bizonyosabbnak, mint azt, hogy a gyé- mántherczeg temérdek vagyonát egy szép nap neki fogja hagyni.

Hogy a gyémántherczeg végrendeletében meg sem emlékszik a grófról, ez csak tévedés lehetett; annyival végzetlenebb a fiatal grófra.

Minden vagyon nélkül, a legpazarabb élet- módhoz szoktatva, mit kezdetett volna ő, a kapát csak nem vehette kezébe?

Nem is tette őt.

Eleintén folytatta az adósságcsinálást, mi- kor ez már nem ment, kezdett váltókat hamis-ítani . . . most pedig körözi a fenytől tör- vényszék.

Mikor még pár évvel ezelőtt a millio- mokról ábrándozhatott s mindene volt, mit szíve s szeme kívánt, ki hitte volna, hogy még e szomorú sorsra fog jutni?

Sic transit gloria mundi!

Br. d'A. S.

mozdítja a kormány iparkodásait; a népfölke- lés szervezését a napokban megkezdik. Két hadosztály redif érkezését várják Aidán és Bag- dad tartományokból; Ruscukban fognak elhe- lyeztetni. Sumla erődeiben 116 nehéz ágyu van elhelyezve. Várnából s másunnan roppant sok lőszert szállítanak oda.

A harcztérről.

A török hadak a Morava balpartján okt. 19—24-én 6 napi küzelemben nagy jelentő- ségű diadalokat arattak. Kiverték a szerbeket legfontosabb hadállásaikból, áttörték soraikat. Djunis elfoglalásával utat törtek magoknak Krusevác felé, honnan feltartóztatlanul nyomulhatnak előre Kragujeváczba. Másrészt annyira közeledtek Alexinácshoz, hogy az a bombá- zásnak nem lesz képes ellenállani. E diadalok azonban csak siettetni fogják Oroszország be- avatkozását.

Dervis pasa és Medun capitulációja.

Scutariából írják okt. 18-ról: A porta minden áron tartalékhadseregére akar szert ten- ni. A katonai conscriptió alá vetett Tirava és Kavaja kerületében nem csak a katonaköte- lessé vált ifjakat hívták be, hanem ama tartalékosokat is, kik elnézést igénylő családi ügyek miatt eddig föl voltak mentve a berukkolástól. A miriditák ellen még nem adtak ki kény- szerítő rendszabályokat. Az itteni hivatalos kö- zegek remélik, hogy a miridita vezér, Prenk pasa fölgörgyulása után a miridita-létszám kény- szer nélkül is ki fog kerülni. Minden arra mu- tat, hogy e vára kozásban csalódni fognak. Dervis pasa Martini felé nyomulva, montenegrói terü- leten ütötte fűlőatorát. Kétségkívül előre ment volna ha Medun tegnapi capitulációja nem hu- za keresztlől számításait.

Más hírek szerint e capituláció arra birta Dervis basát, hogy nagy sietve visszavonuljon a montenegrói területről. A montenegróiak már Spucot is fenyegetik; sőt Podgoricáig sem áll- hat biztosan, mert rendelet érkezett oda, hogy az ottani bazárt haladéktalanul ide helyezték át. Dervis pasa állását, még prekusabbá te- szti az a Konstantinápolyból érkezett paran- cs, hogy hadserege javát azonnal az Al-Duna felé indíttassa. Ugyanekkor rendeletet kapott, hogy további intézkedésig csak a defensivára szorí- kozzék s Albániát övja meg a montenegróiak invasiójától. Dervis pasa állítólag csak 30 zás-zló- jat tartott vissza, a többi részt Várna, részeit Mitrovicza felé fogja indítani.

E változó viszonyok s a törökök ere- dénytelen harcrai miatt egész Albániában nagy levertség uralkodik a mohamedánok közt.

Az oroszok Szerbiában.

Hiteles forrásból hallja a „P. C.” hogy holnapután 1000 kozák lovasul, mindenestül át- fogja lépni a szerb határt Kladovánánál. Ennyi orosz egyszerre még nem jött Szerbiába. Jova- novics Milutin tüzér ezredes a Drina-hadsereg tábornoki főnökévé nevezetett ki Oreskovics Antal ezredes helyébe. Oreskovics a Csupriá- ban összpontosított tartalékosok parancsnoka lesz.

Mihály metropolita 100.000 rubelt kapott Moszkvából, hogy e pénzt a tönkrementek közt ossza ki. Ugyane célra Angliából is küld- tek 3.000 font sterlinget, s tizennégy láda téli öltönyt.

Táviratok.

Nándorfehérvár, okt. 27. A szerb csapatok kénszerűen voltak Deligrádban összpontolulni, s még Krusevácból is visszavonul- ni, mely egészen a törökök martalékul hagyta- tott. Itt most már minden reményt Oroszor- szágra fektetnek.

Konstantinápoly, okt. 26. A „Pha- re Bosphore” közli Ignatiev orosz követ meg- bizó levele átadásakor mondott beszédét és a szultán választát. Ignatiev így szólt: A cár felfogja a helyzet nehézségeit; anélkül, hogy a török-szavak iránti rokonszenvét titkolná, öhajítja, hogy a fennálló nehézségek kiegyenli- tessenek, hogy a szultán alattvalói sorsának javítására törekedjék. A szultán így válaszolt: Sajnálja az eseményeket, melyek a reformter- vezeteket hátráltatták, reméli, hogy a gondvi- selés az új béke időszakára segélendi, melyben képes lesz népét boldoggá tenni. Reméli, hogy a cár hozzá fog járulni ezen feladata megköny- nyebbitéséhez.

Widdin, okt. 26. E hó 25-ki Nisi je- lentések szerint a császári sereg az ellenséget teljesen megverte és futásra kényszeríté, s Ra- zavý felé nyomul előre, a deligrádi állás meg- kerülésével.

Páris, okt. 26. Mac-Mahon a törö- kök, Decazes az oroszok mellett van. Francia- ország főleg azért nem akar komoly bonyoda- lombba jutni a keleti kérdésben, mert Német- országgal szemben szövetséges nélkül áll, s a mult évi áprilisi situatíó ismétlődésétől fél, melyben csupán Oroszország gátolta meg Bis- marck azon tervét, hogy Franciaország újabb háboruba vonassék.

Nándorfehérvár, okt. 26. Szerbia ismét a nagyhatalmak intervencióját kéri, egye- nesen akar a portával alkudozni, ha az orosz gyorsan be nem avatkozik.

Ragusa, okt. 26. A Ciale kerületben bizottságilag határsértés konstátaltott. A törö- kök egész Stravejg nyomultak elő, az osz- trákok Kalichot megsebesítették 60 darab mar- hát elhajtottak. Tegnapi Osoinnál a törökök határsértést kíséreltek meg. Konaszág küldet- teit oda.

Turnszeverin, okt. 26. Itten jól érte- sült körökben állítják, hogy a szerb háboru kitörésekor számos német kato, különféle öltö- nyben érkezett Bukarestbe, é most a román hadseregbe lépnek.

Zágráb, okt. 26. A urománygyűlés elfogadta Pustnak a varasd-zágrábi vasutirán- ti határzati javaslatát, melyet Zsitkovich a közlekedési miniszteriumban átmogatni ígér.

Berlin, okt. 26. A „Berdd. Zeitung” egy szentpétervári levele demetálja az orosz- országi csapatösszpontositásokról és a hadtes- teknek a török határ felé indításáról szóló hí- reket, a mennyiben eddig sem rtalékosok, sem a szabadságosok nem hivattak, s a csapat- testek e szerint még nem állnak hadilábon, hanem intézkedések tétették elegendő telemesabb hadseregnek menekészen tartára.

Konstantinápoly, ok. 25. Egy titli si sürgöny szerint a török konzuliokosai rab- lási szándékból követték el a intényt.

Nándorfehérvár, ok. 26. Csarnajeff igen keserűen panaszkodik, hog nagyobb, Orosz- országból küldött ötszázakat, ilyeket már ré- gen jelentettek neki, nem kap meg.

Bukarest, okt. 26. A fejedelem egy okt. 25-i dekretummal nov. 2-ra rendkívüli ülészsakra hívja össze a két élmrát.

Magyar lapok samléje.

A „Nemzeti Hirlap” az hiszi, hogy a hazafiasság sugallatát követte az ifjuság, midőn a fákláshoz eszméjét vésítani akarta; és a hazafiasság parancsát fog követni ezen- tül, midőn minden további cindzavarzástól s tüntetéstől tartózkodik. A törvényes hatóság nyilatkozott és nem az ifjuság dolga azt ku- tni, jogos-e a hatóság eljárja, vagy nem. Azért öhajítja, hogy a kellemes úgy immár be van fejezve. A cél el van érve, a rokon- szenv kifejezést nyert. Ha elig a közvéle- mény rokonszenve kísérte az gyetemi ifjuság nyilatkozatát, úgy minden további lépést hatá- rozottan kárhoztatni fogna. Elj volt a tünte- tésekkel ennyi; a mi ezután övetkezik, az könnyen a betyárság területére csapathat. Az ilyen kihágások elkövetőit a nemzeti közvéle- mény rokonszenvének köpenye em fogja meg- védőni a megérdemelt büntetés ellen.

Az „Ellenőr” úgy látja hogy a minis- terium a takarékoság elvét érvényesítette, a mennyiben a lótenyész intézeti kiadásai elő- irányzatát a mult évekbeli m elég jelentő- keny leszállítások után még azidőn is leszállí- totta 28,000 frtal, kijelentvén, hogy ennél to- vább egyelőre nem mehet. Akkoral, kik az egészet tisztán luxusnak tekintik, nem vitázik. A statitika és a tapasztalás bizonyítja, hogy az állami lótenyészési-intézetek nagyhatással voltak a lótenyészés ügyének országos fejlő- désére, mert azok a ménesek imosak arra va- lók, hogy jó futató lovakat nevelnek, hanem va- lól arra is, hogy jó igáslovakadjanak a gaz- dálkodó közönségnek. A kérdések az, val- jon a lótenyészés fejlődésénél veszélyeztetése nélkül lehet-e a lótenyészés gyét egészen a magán vállalkozásnak engedni t az állami in- tézetek felhagyásával. A válasz e kérdésre az, hogy az az időpont még nem érkezett el. De lehet azt az időt előkészíteni, a jövő bizto- sításával az állami lótenyész-i ézetek számát csökkenteni.

A „Hon” arról ír, hogy a me ok kétség- beesésre. Vannak, kik államzártartásunkban nem látnak egyáltalában előladást, hanem unalomig hirdetik a romlást. Sak a terheket és adóemelését látják. Igaz, so költséggel, pa- zarul építünk! de kárt nem ten vallottunk. Az állam-jószágokra sem hiva költünk. A ménes gazdaságok deficitje is dukáltatott. Az általános gazdasági viszonyok börtnermélsében, lisztgyártásban óriási haladást értek. Sok bajt csináltak a vasutak, de ha a árviszony ja- val; nagy mértékben fogjuk ézni annak hasz- nát, hogy nem vagunk elzárva, közlekedési akadályok által, Európától. A kibát panasz- kodik, az gondolja meg, hogy a kiadások is hasznos beruházások és a fejlődés arányában mind hasznosabbakká lesznek. Azt hiszi, nincs ok kétségbe esésre.

BELFÖLD.

Csik-Szereda, 187. okt. 23.

(Az olvasókör és a művelődésiintézet.)

T. Szerkesztő úr.

Kis városban a társadalmi élet nyáronát rendesen szünetel. Ezt igen jó tudják valánk együtt mindazok, kiket élet-lyájuk kis vá- rosához kötött. Azért nem is nyron zúgólódunk a sors ellen, hanem belenyugunk megszokott helyzetünkbe, tudván, hogy az máskép nem is

